

Puntdevista 79. D'aquesta pandèmia també podem aprendre (2/11/2020)

Dels mals que ens ha provocat i segueix provocant aquesta pandèmia del COVID-19 ja en sabem i patim prou, de manera que no cal insistir-hi, de moment. Ara podríem veure si la trista situació ens mostra algunes perspectives que siguin útils per a l'educació, quan aquesta s'ha hagut de dur a terme fora de les aules, amb l'anomenat "ensenyament no presencial".

Aquest ensenyament no presencial es desenvolupa en paral·lel al teletreball per part dels treballadors. I si el teletreball no es aplicable a totes les activitats laborals, l'aprenentatge fora de les aules també té les seves limitacions, òbviament. La primera ve condicionada per l'edat, car es necessita una certa maduresa per organitzar-se i aprendre de manera sistemàtica sense la guia directa d'un docent, d'un adult; però les possibilitats són molt amplies, més si es poden aplicar els recursos tecnològics més complexos. L'important, però, és la constatació que l'alumne de totes les edats pot i ha d'aprendre amb la seva iniciativa com a impuls essencial, sense prescindir per això de la guia dels seus docents i adults pròxims, en el cas dels més petits.

El mateix alumnat també ha pogut constatar que les xarxes socials i les connexions simultànies serveixen per realitzar activitats d'aprenentatge compartides, a més de les ja conegudes de comunicació lliure i socialització. Si els docents ho han planificat i seguit, hauran pogut constatar com es poden adquirir aprenentatges formalitzats, estructurats des de l'escola, de manera participativa. No cal dir que això prepara per poder practicar l'estudi superior i el teletreball de manera compartida.

Una altra conseqüència de l'exigència d'aprendre fora de les aules fa referència als pares, a l'àmbit familiar en general. Certament hi ha les situacions de les famílies des-estructurades, amb problemes socials i econòmics greus, on encara es posarà més de manifest el necessari paper de l'escola i l'ensenyament presencial, però potser s'han pogut identificar més clarament les situacions familiars existents, i es podran donar alternatives ajustades a la realitat: contactes més directes amb els escolars, facilitació de materials diversos, contactes directes amb els adults responsables, ..., encara que no arribin a compensar totes les necessitats existents.

Però hi ha tota la resta de famílies, que ara han pogut advertir de forma clara quines són les activitats i tipus d'aprenentatge que la seva escola demana, veient-se en la necessitat d'implicar-se per ajudar o, al menys, facilitar les condicions perquè els escolars realitzin les demandes de l'escola. Aquí podríem dir que les escoles que tenien ben plantejats els mal anomenats "deures escolars", ja tenien molt de guanyat. Però deixem ara aquest tema, sempre polèmic, perquè ens desviaríem massa del propòsit que ens guia en aquest escrit.

Els docents s'han vist obligats a aplicar l'ensenyament no presencial de manera accelerada, si bé a les universitats ja fa anys que una part de l'ensenyament el

realitza d'aquesta manera, com a conseqüència de la nova concepció dels crèdits acadèmics, que consideren les hores de treball dels alumnes més que les hores de classe presencial. Però en l'educació bàsica i en el batxillerat ha estat una novetat. Els resultats han estat diversos, segons centres i assignatures, però el comú denominador ha estat la necessitat de planificació prèvia de les activitats en qüestió, el seu seguiment personalitzat i la corresponent avaluació. Perquè en l'ensenyament no presencial no té cabuda la improvisació. Cal esperar, doncs, que l'ensenyament no presencial ja formarà part de la formació inicial i continuada de tot el professorat.

S'ha dit que la pandèmia ha aguditzat les diferències entre els alumnes més vulnerables i la resta; segurament, com ha succeït en altres àmbits de la vida social i econòmica. Però també ha permès evidenciar que cal cercar solucions apropiades per a disminuir aquestes diferències, solucions que no passen per no fer res per la via no presencial, sinó per reforçar-la i personalitzar-la més, de manera que arribi a tots. Ara que es torna a plantejar la possibilitat de reduir les classes presencials, pensem en com aprofitar al màxim les possibilitats de l'ensenyament no presencial, que segurament passa per combinar ambdues modalitats. Perquè resulta evident la necessitat de preparar per a un present, i més per a un futur, on el teletreball i la utilització de la tecnologia cada vegada serà més necessària en la vida dels ciutadans.

Jaume Sarramona

(www.sarramona.net)